

Handläggare: Lisbeth Westerlund
Telefon: 08-508 25 016

Till
Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

Eventuellt ökad prostitution i Stockholm

Svar på skrivelse från Karin Rågsjö (V) och Jackie Nylander (V)

Förvaltningens förslag till beslut

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på skrivelsen.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Eddie Friberg
Bitr. förvaltningschef

Sammanfattning

Förvaltningen har fått i uppdrag att lämna en lägesbeskrivning av prostitutionen i Stockholm. I tjänsteutlåtandet redogör förvaltningen för Prostitutions- och Spiral-enhetens arbete mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål, omfattningen av prostitutionen och samverkan med andra aktörer. Det är svårt att beräkna omfattningen av prostitutionen då den bedrivs på olika arenor, på gatan, i lägenheter, massageinstitut eller andra lokaler och på internet. Förvaltningen har endast säkra kunskaper om gatuprostitutionens omfattning i Stockholm. Förvaltningen har ett nära samarbete med såväl polis som andra aktörer för att ge stöd i olika former till enskilda som säljer sexuella tjänster eller är utsatta för människohandel samt till sexköpare för att de ska upphöra med sexköp.

Bakgrund

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden överlämnade vid sammanträdet 27 augusti 2009 till förvaltningen för beredning en skrivelse om eventuellt ökad prostitution i Stockholm från Karin Rågsjö (V) och Jackie Nylander (V).

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom kansliavdelningen i samarbete med Prostitutions- och Spiralenheten inom socialtjänstavdelningen öppen verksamhet.

Skrivelsen i sammanfattning

Enligt polisen ökar gatuprostitutionen i Stockholm. Det syns även en ökad andel utländska kvinnor på gatan. Detta kan vara ett tecken på att trafficking, människohandel, ökar i Stockholm.

Förvaltningen föreslås få i uppdrag att återkomma med en lägesbeskrivning med svar på bland annat följande frågor:

- Ökar prostitutionen i Stockholms stad?
- Hur fungerar samarbetet med polisen i frågor som rör prostitution?
- Hur arbetar prostitutionsgruppen idag?
- Hur ser situationen ut i Stockholm när det gäller trafficking?

Prostitutions- och Spiralenheten

Prostitutions- och Spiralenheten är en enhet inom socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen som arbetar med personer oavsett kön och sexuell identitet som köper respektive säljer sexuella tjänster. Enheten arbetar uppsökande, erbjuder samtalsstöd och medicinsk rådgivning och informerar/utbildar om prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Budgeten omfattar 4,5 mnkr och antalet anställda är 9,5.

Socialstyrelsen har i december 2008 beviljat 340 tkr till ett ettårigt projekt om uppsökande arbete riktat till sexköpare. Länsstyrelsen i Stockholms län beviljade i januari 2009 samt april 2009 socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden sammanlagt 789 tkr till en informatör och en regional traffickingsamordnare. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden föreslås i ett tjänsteutlåtande till nämndens sammanträde 22 oktober 2009 ansöka om fortsatta projektmedel om 1.040 tkr till en traffickingsamordnare och en informatör. Vidare ansöker nämnden om ytterligare 125

Eventuellt ökad prostitution i Stockholm Svar på skrivelse från Karin Rågsjö (V) och Jackie Nylander (V)

tkr för att traffickingsamordnaren ska kunna arbeta heltid under sex månader i samband med att polisen genomför åtgärder riktade mot gatuprostitutionen i Stockholm. Nämnden har sedan 2003 erhållit projektmedel för arbetet riktat till traffickningoffer. Först finansierades traffickingsarbetet genom ett EU-projekt och fr.o.m. 2008 genom utvecklingsmedel från Länsstyrelsen i Stockholms län.

Sedan 2004 har enheten haft samtalskontakter med drygt 400 individer. Av dessa är majoriteten kvinnor med prostitutionserfarenheter som främst sålt sexuella tjänster till män. Sju är män med prostitutionserfarenheter som främst sålt sexuella tjänster till män och drygt 20 är män som köpt sexuella tjänster av kvinnor.

Förvaltningens synpunkter

Arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål bedrivs såväl på nationell som på lokal nivå. I juli 2008 fattade regeringen beslut om en handlingsplan för att bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Totalt satsas 213 mnkr på 36 åtgärder fram till år 2010. Handlingsplanen har tydligt fokus på den utsatta individens behov av skydd och stöd och att detta ska genomsyra myndigheternas arbete. Särskilda åtgärder riktas till barn och ungdomar.

Insatser för att bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål måste enligt handlingsplanen ske utifrån ett rättsligt, socialt och jämställdhetsperspektiv och ha sin utgångspunkt i de mänskliga rättigheterna. Sveriges åtaganden inom ramen för EU, Europarådet och FN är grunden för regeringens politik på området.

Socialstyrelsen har fått i uppdrag att utvärdera och utveckla det arbete vid socialtjänstens prostitutionsgrupper som riktar sig till de som befinner sig i prostitution. Socialstyrelsen ska därefter sprida kunskapen om de metoder och arbetssätt som gett resultat.

Förvaltningen delar bedömningen att det är angeläget att bedriva ett offensivt arbete för att motverka att enskilda individer säljer och köper sexuella tjänster. Det är svårt att beräkna omfattningen av prostitutionen då den bedrivs på olika arenor, på gatan, i lägenheter, massageinstitut eller andra lokaler och på internet. Förvaltningen har endast säkra kunskaper om gatuprostitutionens omfattning i Stockholm. Förvaltningen har ett nära samarbete med såväl polis som andra aktörer för att ge stöd i olika former till enskilda som säljer sexuella tjänster eller är utsatta för människohandel samt till sexköpare för att de ska upphöra med sexköp.

Prostitutionens omfattning

Det är svårt att beräkna omfattningen av prostitution. De uppskattningar som genomförts belyser ofta antalet personer som säljer sexuella tjänster. Men en undersökning om svenskarnas sexvanor som gavs ut av Folkhälsoinstitutet 1999 visar att drygt 12 procent, av de män som svarade på undersökningen, någon gång köpt sexuella tjänster i Sverige eller utomlands.

I en nordisk forskningsrapport från 2008 uppskattas att i Sverige säljer ca 300 personer sexuella tjänster på gatan och ca 300 personer säljer sexuella tjänster inomhus. (*Prostitution i Norden*, 2008, Nordiska Ministerrådet)

Den senaste statliga prostitutionsutredningen från 1995 har uppskattat att 2 500 kvinnor säljer sexuella tjänster till män varje år i Sverige. Av dessa uppskattades antalet kvinnor i gatuprostitutionen till ca 650. De övriga uppskattade man återfanns i inomhusprostitution till exempel på massageinstitut, i lägenhetsprostitution eller i eskortservice. (SOU 1995:15)

När det gäller antalet personer som prostituerar sig på Malmskillnadsgatan har Prostitutions- och Spiralenheten goda kunskaper. I över tio år har enheten arbetat uppsökande med personer som säljer sexuella tjänster på gatan och fört statistik över antalet personer. Under 1996 sålde 270 individer sexuella tjänster på gatan, i genomsnitt 31 individer per kväll. 2008 prostituerade sig 180 individer sig på gatan, i genomsnitt 18 individer per kväll. Antalet individer som säljer sexuella tjänster på gatan har således minskat i Stockholm sedan sexköpslagen infördes 1 januari 1999.

Enheten har noterat en mindre ökning av antalet kvinnor på Malmskillnadsgatan sedan i våras. Under september – december 2008 sålde i snitt 22 individer per kväll sex på gatan. Januari – april 2009 sjönk denna siffra till 10 individer. Antalet ökade åter under maj– juli 2009 till i snitt 17 individer per kväll. Antalet individer i gatuprostitutionen kan variera kraftigt på kort tid. Därför krävs det ett längre tidsperspektiv för att kunna konstatera en bestående ökning eller minskning av gatuprostitutionen

Den minskning av gatuprostitutionen som Prostitutions- och Spiralenheten noterat sedan sexköpslagen infördes 1999 kan bero på att lagen fått önskad effekt men det kan också vara en följd av att prostitutionen bytt arena och flyttats över till internet. Regeringen tillsatte våren 2008 en särskild utredare som ska utvärdera till-

lämpningen av förbudet mot köp av sexuell tjänst och de effekter förbudet har fått. Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2010.

Det är svårt att ha en uppfattning om omfattningen av försäljningen av sexuella tjänster på internet. Två undersökningar av webbplatser med annonser av försäljning av sexuella tjänster i Stockholmsområdet, som Prostitutions- och Spiralenheten genomförde 2005 och 2007, visade att 327 individer återfanns i annonserna. Av dessa var 55 annonser med män som sålde sexuella tjänster till kvinnor. Övriga var annonser med kvinnor som sålde sexuella tjänster till män. Enheten bevakar systematiskt de olika webbplatserna och skickar e-post till de som annonserar med information om sin verksamhet och möjligheterna att få stöd att sluta sälja sexuella tjänster. Enheten har även information om sin verksamhet i en av de webbportaler där sexuella tjänster saluförs.

Det är framförallt män som köper sexuella tjänster av kvinnor. Det förekommer även att kvinnor köper sexuella tjänster av män, men den formen av prostitution finns det lite kunskap om. Prostitution förekommer också bland hbt-personer (homosexuella, bisexuella och transpersoner) men även den formen av prostitution finns det liten kunskap om.

RFSL, Riksförbundet För Sexuellt Likaberättigande, har fått i uppdrag av regeringen att under 2009 kartlägga omfattningen av och situationen för hbt-personer som säljer och köper sexuella tjänster samt är utsatta för människohandel i Sverige. Kartläggningen kommer att presenteras under 2010.

I en rapport från Ungdomsstyrelsen 2009 presenteras en undersökning om ungdomars attityder till sexuell exponering på internet. I undersökningen deltog 3 503 gymnasieungdomar. Ungdomarna som deltog i undersökningen fick bland annat besvara om de någon gång sålt sexuella tjänster. Den övervägande majoriteten uppgav att de inte sålt sexuella tjänster. Liksom i tidigare undersökningar uppgav fler pojkar än flickor att de har sålt sexuella tjänster. 1,7 procent av pojkarna uppgav att de någon gång sålt sexuella tjänster medan 1,2 procent av flickorna uppgav att de någon gång sålt sexuella tjänster. Den grupp ungdomar som uppgav att de sålt sexuella tjänster har i högre utsträckning problem med psykisk ohälsa och flera har erfarenheter av sexuella övergrepp.

Rapporten belyser även hbt-ungdomars utsatthet på nätet. Procentuellt uppgav fler hbt-ungdomar än heterosexuella ungdomar att de någon gång sålt sexuella tjänster. 7,2 procent av de hbt-ungdomar som besvarat enkäten uppgav att de någon gång sålt sexuella tjänster. Undersökningen visar även här att fler pojkar än flickor nå-

gon gång sålt sexuella tjänster. Vidare visar undersökningen att hbt-ungdomar som sålt sexuella tjänster i högre utsträckning rapporterar om ångest och depression jämfört med hbt-ungdomar som inte har sålt sexuella tjänster. (*Se mej Om unga sex och internet*, 2009, Ungdomsstyrelsen.)

Samarbete med polisen och andra

Polisen har redovisat uppfattningen att fler prostituerade har synts ute på Stockholms gator under det senaste halvåret. Polisen fokuserar på kunderna, som begår brott enligt sexköpslagen. Man kontrollerar även om de utländska kvinnorna kan försörja sig på något annat sätt i Sverige. Om de inte har annan försörjning avvisas de med stöd av utlänningslagen.

Prostitutions- och Spiralenheten har ett kontinuerligt samarbete med polisens kommission mot trafficking för sexuella ändamål. En socialsekreterare arbetar 75 % med trafficking-ärenden tillsammans med polisen. Anställningen finansieras med länsstyrelsemedel som beviljats för ett år i taget efter ansökan från nämnden. Uppsökarna deltar också i de insatskvällar polisens traffickingkommission genomför var sjätte vecka.

Även i det ettåriga projektet riktat till köpare av sexuella tjänster har enheten ett nära samarbete med polisen. När polisen påträffar köpare finns möjlighet att kontakta enhetens uppsökare för att erbjuda köparen stöd och bearbetande samtal. Dessutom finns uppsökare med i anslutning till polisens förhör av köpare för att erbjuda detsamma.

Enheten har inlett diskussioner med förvaltningens tillståndsenhet om ett eventuellt samarbete för att motverka försäljning av sexuella tjänster på stadens restauranger. Man samarbetar också med hotell och taxiföretag för att förhindra prostitution.

Enheten samverkar med Stockholms läns landsting som bedriver den medicinska delen av verksamheten. Den riktar sig till de som säljer eller har sålt sexuella tjänster, har prostitutionsliknande erfarenheter, har eller haft missbruksproblematik eller har hiv/aids. De kan boka tid hos barnmorska, gynekolog, läkare eller psykiatriker som ger råd och information samt kan erbjuda provtagning av hiv, hepatit, syfilis och andra sexuellt överförbara infektioner. Man kan få rådgivning om preventivmedel och abort och verksamheten erbjuder även rutinundersökningar och cellprovstagningar.

Trafficking

Trafficking, eller människohandel för sexuella ändamål innebär att personer, oftast kvinnor eller flickor, tvingas eller vilseleds till att resa från sina hemländer till främmande länder där de övertalas eller tvingas att prostituera sig. De som organiserar människohandel vet i vilka länder efterfrågan finns och transporterar kvinnor för prostitution till dessa länder.

Sedan 2002 är människohandel för sexuella ändamål ett brott i Sverige. Människohandelsbrottet omfattar sedan 2004 även människohandel som inte är gränsöverskridande.

Uppgifter tyder på att mellan 400 – 600 kvinnor transporteras till Sverige årligen för att utnyttjas i prostitution. Dessa siffror bygger på rapporter från Rikspolisstyrelsen som genomfördes före 2004. Det finns inga uppgifter om omfattningen av människohandeln för sexuella ändamål i Stockholm.

Sedan 2003 har 12 personer dömts för människohandel. (Brottsförebyggande rådet). Det är svårt att få en misstänkt gärningsman dömd för människohandel bland annat därför att omständigheterna ska vara sådana att offret inte har något annat alternativ än att underkasta sig gärningsmannens vilja. Först då anses det som människohandel.

I rättsfall som liknar människohandel kan gärningsmän dömas för koppleri istället för människohandel. Sedan 2003 har 153 personer dömts eller på annat sätt lagförts för koppleri. (Brottsförebyggande rådet). Koppleri är när någon främjar eller på ett otillbörligt sätt ekonomiskt utnyttjar att en annan person har tillfälliga sexuella förbindelser mot ersättning. (6 kap. 12 § brottsbalken) Det kan exempelvis handla om att någon aktivt bidrar till att en annan person börjar eller fortsätter med prostitution. Det kan även röra sig om att någon meddelar adresser, upplåter lokaler eller ordnar transporter eller att någon utnyttjar att en annan person prostituerar sig genom att ta del av intäkterna.

Bilaga

Skrivelse om eventuellt ökad prostitution i Stockholm från Karin Rågsjö (V) och Jackie Nylander (V).